

Egenkontrollprogram för försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare

Datum _____

Har du frågor?

Gävle kommun
Livsmiljö Gävle
Livsmedel och tillstånd
Telefon 026-17 80 00
tillstandsenheten@gavle.se

Skickas till:

Gävle kommun
Livsmiljö Gävle
Livsmedel och tillstånd
801 84 Gävle

Ansvarig myndighet är Socialnämnden.

Värt att veta om egenkontrollprogram

Du som tänker sälja elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare till konsumenter ska själv kontrollera att försäljningen i din butik följer bestämmelserna i lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter. För att säkerställa att bestämmelserna kommer att följas ska du dokumentera kontrollen av verksamheten i ett egenkontrollprogram som är anpassat för din verksamhet. Det är näringsidkaren, det vill säga du som äger verksamheten, som ansvarar för att det finns ett egenkontrollprogram.

Programmet bör bland annat beskriva hur personalen ska få information om lagens bestämmelser och vilka rutiner som ska följas när det gäller att sälja elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare.

Ett egenkontrollprogram fungerar som ett stöd för dig som näringsidkare i egenkontrollen och är ett viktigt underlag för kommunen när det blir tillsyn. Om du inte följer lagens bestämmelser kan kommunen ge dig försäljningsförbud eller en varning. Det gäller också om du inte har ett egenkontrollprogram.

Försäljningsställe

Namn på försäljningsstället	Gatuadress	
Postnummer och postort	E-postadress	
Kontaktperson	Telefonnummer	Antal anställda

Ägare

Firmanamn (AB, HB, enskild firma etc.)	Organisationsnummer/Personnummer
--	----------------------------------

Nedan följer ett förslag på vad ett egenkontrollprogram för försäljning av e-cigaretter och påfyllningsbehållare kan innehålla. Hjälptexten under rubrikerna beskriver lagens försäljningsregler och kryssrutorna är förslag på rutiner som kan vara ett stöd för dig som näringsidkare i egenkontrollen. Det finns också tips på information som inte är försäljningsregler men som kan vara bra att känna till och en hjälp för dig och din personal.

Åldersgräns och ålderskontroll

Den som säljer e-cigaretter och påfyllningsbehållare ska vara säker på att kunden har fyllt 18 år. Personen som säljer eller lämnar ut varan, exempelvis expediten i kassan, är personligen ansvarig för att ingen under 18 år får köpa e-cigaretter eller påfyllningsbehållare. Det betyder att den som säljer till någon som inte har fyllt 18 år kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om kassapersonalen är osäker på kundens ålder ska de begära legitimation.

Det kan vara svårt att enbart genom utseendet bedöma en ung persons ålder. Ett sätt att försäkra sig om att en person fyllt 18 år är att begära legitimation av alla som ser ut att vara under 25 år. Om kunden inte har fyllt 18 år får e-cigaretter eller påfyllningsbehållare inte säljas. Varan får heller inte lämnas ut om det finns särskild anledning att tro att den kommer att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år.

Vilka rutiner har ni för ålderskontroll på försäljningsstället?

Om vi är osäkra på om kunden har fyllt 18 år frågar vi efter legitimation.

Vi kontrollerar kundens ålder via födelsedata på legitimationen.

En ålderssticka (dekal) finns för att underlätta ålderskontrollen.

Vi rekommenderar att personalen begär legitimation av alla kunder som ser ut att vara under ____ år.

Om kunden inte kan visa att hon eller han är över 18 år nekar vi köp.

Om kunden inte visar legitimation på begäran nekar vi köp.

Om personalen misstänker att varan är avsedd för någon som är under 18 år nekar vi köp.

Om kunden är påstridig tillkallas chef eller annan ansvarig personal.

Annat:

Vilka rutiner har ni för ålderskontroll om försäljning sker i en webbutik?

Vi säljer inte e-cigarett och påfyllnadsbehållare i webbutik.

Vid köp från vår webbutik kontrolleras åldern via bankkort eller liknande.

Annat:

Har ni någon rutin för att följa upp hur personalen hanterar kravet på ålderskontroll? I så fall vilken?

På vilket sätt hanterar ni problematiska situationer, exempelvis om kunden inte kan visa någon legitimation?

Vi informerar personalen om risker som kan uppstå i samband med försäljning av e-cigarett och påfyllnadsbehållare och ger förslag på hur dessa kan hanteras.

Vi utbildar personalen i konflikthantering som inkluderar information om åldersgräns och ålderskontroll.

Annat:

Information om åldersgränsen

På försäljningsstället ska det finnas en tydlig och klart synbar skylt med information till kunderna om förbudet att sälja eller lämna ut produkter till den som inte fyllt 18 år. Skyltar och dekaler kan t.ex. placeras:

- Vid kassan
- Vid hyllan där varorna är placerade
- På entrédörren
- På skyltfönstret

Utbildning och information till personal

En näringsidkare som säljer e-cigarett och påfyllningsbehållare ska se till att personalen har den kunskap som behövs kring försäljningen.

Det är näringsidkarens ansvar att bestämmelserna följs men kassapersonalen har också ett eget ansvar vid försäljningen. Det är därför viktigt att all personal som arbetar i kassan och lämnar ut e-cigarett och påfyllningsbehållare känner till sitt personliga straffansvar i samband med försäljningen.

På vilket sätt informeras eller utbildas personalen om kravet på ålderskontroll, deras personliga straffansvar och övriga bestämmelser vid försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare?

Vid anställning av ny personal.
Personalmöten
Intern utbildning.
Extern utbildning
Informations- och utbildningsmaterial.
Annat:

Hur ofta informeras eller utbildas personalen om kravet på ålderskontroll och om övriga bestämmelser vid försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare?

Vid anställning av ny personal.
Minst en gång per år.
Vi använder en tabell för att notera tidpunkterna för information och utbildning (se sida 6).
Annat:

Särskilt stöd till ung personal

Det finns inget ålderskrav för den som står i kassan och säljer e-cigarett och påfyllningsbehållare till kunden. Däremot måste kassapersonalen vara införstådd med lagen och ha en reell möjlighet att vägra sälja varorna till den som inte är 18 år. I många fall är detta svårt för ung personal.

Vilket särskilt stöd ger ni till ung personal för att hantera svåra situationer i samband med försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare?

Ung personal kan få stöd från erfaren personal under hela arbetstiden.
 Ung personal får extra utbildning och stöd för att hantera svåra situationer.
 Annat:

Information om kontrollköp

Kommunen har rätt att göra kontrollköp för att testa om försäljningsställen har bra rutiner för sina ålderskontroller. Det innebär att en person som har fyllt 18 år och ser ung ut testas om det går att handla e-cigarett och påfyllningsbehållare utan att visa legitimation. Syftet är att förbättra rutinerna för ålderskontroll.

Komihåg!

Att informera din personal om att ert försäljningsställe kan få besök av någon som gör ett kontrollköp!

Avvikelser

Du ska ha kontroll över din försäljning och även se till att din personal följer bestämmelserna. Det är viktigt att du åtgärdar brister som kan uppstå. Om bestämmelserna i lagen inte följs kan kommunen ge dig försäljningsförbud eller en varning. Det är ett stöd för dig att dokumentera vilka åtgärder du gjort, om en brist uppstår. Då blir det också lättare för dig att följa upp om bristen har rättats till.

Vilka åtgärder tas om det uppstår brister, såsom att bestämmelser i lagen eller att egenkontrollprogrammet inte följs?

Personal får en genomgång av försäljningsbestämmelserna.
 Vi tar kontakt med kommunen för att få informationsmaterial.
 Erfaren personal får särskilt ansvar för försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare.
 Försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare begränsas till vissa tider på dygnet.
 Annat:

Underskrift

Datum	Ort
Underskrift behörig firmatecknare	Namnförtydligande

Skickas till: Tillståndsenheten, Valfärd Gävle, Box 803, 801 30 Gävle

Har du frågor? Tillståndsenheten, telefon Kundtjänst 026-17 80 00, tillstandsenheten@gavle.se

Utdrag ur lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter, kapitel 5

Försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllnadsbehållare

Anmälan

15 § En näringsidkare som har säte eller fast driftställe för näringsverksamhet i Sverige får inte bedriva detaljhandel med elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare utan att först ha anmält försäljningen till den kommun där försäljningen ska ske.

Gränsöverskridande distansförsäljning

16 § En näringsidkare får inte bedriva gränsöverskridande distansförsäljning av elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare utan att först ha registrerat försäljningen hos Folkhälsomyndigheten och fått registreringen bekräftad. Bekräftelsen ska lämnas skyndsamt.

Egenkontroll och uppgiftslämnare

17 § Den som bedriver försäljning enligt 15 eller 16 § ska utöva egenkontroll över försäljningen och hanteringen i övrigt av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare och se till att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram.

Till anmälan om försäljning enligt 15 § eller registrering enligt 16 § ska egenkontrollprogrammet och de övriga uppgifter som behövs för kommunens och Folkhälsomyndighetens tillsyn bifogas. Ändrade uppgifter ska utan dröjsmål anmälas till kommunen respektive Folkhälsomyndigheten.

Berörda myndigheter

Folkhälsomyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av lagen och anslutande föreskrifter. Länsstyrelsen gör tillsyn inom länet och ska följa kommunernas verksamhet och ge dem information och råd. Länsstyrelsen ska även främja samarbete mellan olika tillsynsmyndigheter och mellan tillsynsmyndigheter och andra.

Kommunen och Polismyndigheten ansvarar lokalt för tillsyn över handeln med e-cigaretter och påfyllningsbehållare. Polisens huvudsakliga uppgift är att ingripa vid brott som har begåtts medan kommunens uppgift är att säkerställa att regelsystemet följs i framtiden.

Marknadsföring

Konsumentverket är tillsynsmyndighet för frågor kring marknadsföring och är ansvarig för tillsynen vid försäljningsställen för e-cigaretter och påfyllningsbehållare.

En näringsidkare får inte marknadsföra elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare till konsumenter:

1. Inom informationssamhällets tjänster, eller
2. I ljudradiosändningar, tv-sändningar eller beställ-tv som omfattas av radio- och tv-lagen.

Förbudet gäller dock inte:

1. Marknadsföring som endast består i att tillhandahålla elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare för försäljning, eller
2. Marknadsföring i överföringar eller tekniska upptagningar på vilka yttrandefrihetsgrundlagen är tillämplig, med undantag för marknadsföring genom kommersiella annonser.

En näringsidkare som marknadsför elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare till konsumenter får inte använda kommersiella annonser i periodiska skrifter eller andra jämförbara skrifter på vilka tryckfrihetsförordningen är tillämplig.

Mer information

För mer information om lagen om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare samt anslutande föreskrifter se <https://www.folkhalsomyndigheten.se/> alternativt kontakta Tillståndsenheten.

Information till personalen

Det är viktigt att din personal vet vilka regler som gäller vid försäljning av e-cigarett och påfyllningsbehållare, och varför reglerna finns. Ett sätt att försäkra sig om detta är att du informerar personalen en gång per år. Ny personal bör dessutom få en genomgång när de anställs. Kom ihåg att både berätta vad lagen säger och beskriva hur era rutiner ser ut.

För att komma ihåg när du har informerat din personal kan det vara bra att fylla i deras namn i en tabell, se exempel nedan. De bör själva få fylla i datumet då de senast deltog i ett informations- eller utbildningstillfälle.

Namn	Datum 1	Datum 2	Datum 3	Datum 4

Gävle kommun behandlar de personuppgifter du lämnar enligt EU:s dataskyddsförordning. Du kan ta del av den lagliga grunden för behandlingen av dina personuppgifter på www.gavle.se/dataskydd. Om du undrar över något kan du mejla till dataskyddsombud@gavle.se eller ringa 026-178000 och be om att få tala med ett dataskyddsombud.